

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту спеціальної педагогіки і
психології імені Миколи Ярмаченка
НАПН України

Л.І.Прохоренко
Схвалено Вченою радою Інституту
(протокол № 10 від «15» грудня 2022 р.)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальна дисципліна ПП2
Технології викладання фахових дисциплін
зі спеціальності «Спеціальна освіта»**

Спеціальність 053 Психологія/016 Спеціальна освіта

Кількість кредитів ЄКТС (годин) 3 ЄКТС/90 год.

Освітній рівень третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Дисципліна загальної підготовки

Викладачі:

Кульбіда Світлана Вікторівна

Чеботарьова Олена Валентинівна

Ярмола Наталія Анатоліївна

Лашін Андрій Володимирович

Контакти 380677628838, svk5554@gmail.com

olena.chebotareva@gmail.com, yarmola_natalia@gmail.com, avlapin1@gmail.com

2022-2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни “Технології викладання фахових дисциплін” для здобувачів наукового ступеня доктора філософії за напрямом підготовки 01 Освіта, спеціальністю 016 Спеціальна освіта, 22 с.

Розробники: *Кульбіда Світлана Вікторівна*, головний науковий співробітник відділу навчання жестової мови, доктор педагогічних наук, професор; *Ярмола Наталія Анатоліївна*, заступник директора з наукової роботи, кандидат педагогічних наук, старший дослідник; *Чеботарьова Олена Валентинівна*, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку; *Ланін Андрій Володимирович*, відділ інклюзивного навчання, кандидат педагогічних наук.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань <u>01 Освіта</u> <small>(шифр і назва)</small>	Нормативна	
Змістових модулів –4	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 40 самостійної роботи здобувача – 50	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій, доктор філософії	3-й	4-й
		Лекції	
		10 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	10 год.
		Вид контролю:	
		залік	іспит

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: відповідно до сучасної методології, концепції вищої освіти ознайомити здобувачів з різними технологіями, методами, принципами, засобами, прийомами викладання фахових дисциплін спеціальності 016 «Спеціальна освіта», озброїти вміннями застосовувати їх у майбутній організаторській, навчально-виховній, науково-дослідницькій діяльності.

Завдання:

- створити умови для засвоєння методологічних, теоретичних основ викладання, засвоєння форм, технологій, методів організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах різного рівня і профілю;
- ознайомити з теоретичними основами сучасної концепції вищої освіти з урахуванням європейських норм (термінологія, стандарти, позиції, нормативно-правова база);
- сформуванню розуміння сфери застосування сучасних інноваційних технологій викладання фахових педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах різного рівня і профілю;
- сформуванню вміння аналізувати, обирати й застосовувати відповідні технології відповідно до вимог викладання та вирішення дослідницьких завдань;
- засвоїти підґрунтя сучасних підходів зарубіжних і вітчизняних наукових шкіл, провідні принципи й закономірності навчально-виховного процесу у структурних компонентах навчальних закладів різного рівня і профілю;
- оволодіти методами, прийомами, засобами викладання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах різного рівня і профілю;
- сприяти формуванню викладацької майстерності, організаційно-комунікативних здібностей, засвоєння технік педагогічної фаховості, методик діагностики навчально-пізнавальної діяльності;
- здійснювати керівництво науково-дослідницькою діяльністю.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач доктора філософії

повинен:

знати:

- основні терміни, стандарти, положення методології, нормативно-правової бази, ключові засади концепції вищої школи;
- сучасні інноваційні технології викладання фахових педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах різного рівня і профілю;
- провідні принципи й закономірності організації, навчально-виховного, науково-дослідницького процесів у структурних компонентах вищих навчальних закладів різного рівня і профілю

вміти:

- використовувати здобуті знання сучасної термінології, стандартів, положень законодавства, провідних концепцій у науковому дискурсі організаційної, викладацької і дослідницької діяльності;

- аналізувати, обирати й застосовувати відповідні технології відповідно до вимог викладання та вирішення дослідницьких завдань;
- обирати відповідні техніки педагогічної фаховості, методики діагностики навчально-пізнавальної діяльності та застосовувати їх у практичній діяльності;
- проводити різні форми занять у вищому навчальному закладі (лекції, лабораторні, практичні та семінарські заняття);
- поєднувати навчальні і виховні завдання;
- використовувати інтерактивні методи (прийоми) викладання;
- розв'язувати психолого-педагогічні завдання ситуативного характеру, що надасть практичним заняттям професійно-педагогічної спрямованості в опануванні загальнопредметними і фаховими компетентностями.

володіти

загальнопредметними компетентностями

- здатністю усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, володіння високою мотивацією до виконання професійної діяльності у галузі спеціальної й інклюзивної освіти;
- умінням наслідувати етичні і правові здійснення професійної діяльності, мати чітку ціннісну орієнтацію на збереження психічного здоров'я кожного учасника навчально-виховного процесу;

фаховими

- вміння виявляти, розвивати потенційні можливості професійних компетентностей шляхом проведення хвилин «фахової майстерності», творчих вправ, диспутів, дискусій, ситуацій-завдань проблемного, творчого характеру та ін.;
- вміння підбирати ефективні стилі комунікації, взаємодії, використовувати їх в організації комунікативної діяльності здобувачів;
- вміння використовувати інноваційний досвід і застосовувати у практичній діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність до виконання професійних завдань і педагогічних функцій в умовах мінливого освітнього середовища.

СК2. Здатність здійснювати ефективну організацію навчально-виховного процесу у закладах освіти на основі знань з теорії та практики вищої освіти, моделювання діяльності фахівця; викладання у вищій школі.

СК3. Здатність до здійснення цілеспрямованої діяльності з проектування педагогічного процесу та окремих його складових відповідно до цілей, задач вищої освіти та розробки нормативної, організаційної й навчально-методичної документації.

СК4. Здатність до управління навчальною діяльністю з підготовки фахівця за допомогою розробленої системи дидактичних засобів.

СК5. Здатність визначити стан і потенціал системи організації освіти у закладах освіти, в тому числі володіння методикою аналізу освітньої діяльності у закладі освіти, проведення педагогічної діагностики та моніторингу якості освіти.

СК6. Здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички організації зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації для вирішення завдань освітнього процесу у закладах освіти.

СК7. Уміння формулювати та ініціювати нові ідеї, формулювати їх мету, завдання, розраховувати обсяг необхідних ресурсів. Застосовувати основні складові методології адміністративного управління: системна інтеграція, управління часом, бюджетом, якістю проекту, управління ризиками, командою, комунікаціями та змінами.

СК8 Уміти правильно розподіляти і делегувати повноваження в структурі апарату управління організації, приймати фахові рішення у процесі проектування і удосконалення організаційної та виробничої структури підприємств. Координувати діяльність служб і підрозділів організації у сфері управління організаціями, інноваціями, фінансами, персоналом, маркетингом.

СК9. Здатність до взаємодії із соціальними партнерами (стейкхолдерами), в тому числі й іноземними, щодо створення систем забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності.

СК11. Здатність створювати належний психологічний клімат в групі; виявляти шляхи оптимізації управління навчально-виховним процесом та створювати умови для їх реалізації; формувати психологічну готовність майбутніх фахівців до виконання ними своїх професійних обов'язків.

СК12. Здатність організовувати і здійснювати навчання дорослих у рамках формальної та неформальної освіти.

СК14. Здатність до самоаналізу та коригування педагогічної діяльності, самоменеджменту, саморозвитку.

Загальні компетентності

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та специфіки управлінської діяльності.

ЗК2. Здатність до застосовування здобутих знань й набутих умінь у ситуаціях практичної діяльності на основі розуміння особливостей предметної області і професії.

ЗК3. Здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування рідною та іноземною мовами.

ЗК4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій з метою пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК5. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісні взаємодії при вирішенні поставлених завдань. Переконавати більшість членів групи у правильності прийнятого рішення. Визнавати свої помилки та виправляти їх.

ЗК7. Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій в новій ситуації.

ЗК8. Проектувати, організовувати й аналізувати педагогічну діяльність. Планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану закладу й на основі його стратегії. Викладати зміст матеріалу ясно та логічно, опираючись на знання й досвід студентів. Відбирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

2. Програма навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. (3 кредити ECTS)

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи дисципліни

Тема 1. Технології викладання фахових дисциплін як наукова дисципліна.

Ознайомлення з курсом “Технології викладання фахових дисциплін як наукова дисципліна”, як важливим етапом у формуванні педагогічної майстерності здобувача III рівня, призначений для спеціалізацій “Корекційна педагогіка”, “Психологія”. Специфіка фаху здобувача. Мета. Завдання. Особливості навчальної діяльності. Базові категорії курсу. Викладацький склад. Особливості викладання, оцінювання. Програма. Література.

Ключові слова: наукова дисципліна, технології викладання, фах, специфіка, категорії, програма, мета, завдання.

Тема 2. Теоретичні основи формування професійних компетентностей у процесі вивчення фахових дисциплін.

Загальні підходи щодо формування професійної компетентності фахівців спеціалізацій “Корекційна педагогіка”, “Психологія”. Роль компетентнісного підходу, як сукупності загальних принципів визначення цілей, добору змісту освіти, організації освітнього процесу, оцінки результатів освіти. Переорієнтація освітньої парадигми з переважною трансляцією знань, формуванням навичок на створення умов для активного набуття здобувачами системи компетенцій (компетентностей). Професійна компетентність, як інтегративне утворення особистості. Формування професійної компетентності у майбутнього фахівця з урахуванням завдань структурних компонентів в межах аудиторної,

позааудиторної самостійної роботи. Складові цілей навчання. Компетентність у визначеній галузі. Формування професійної компетентності у відповідних державних документах (галузеві стандарти). Процес формування професійної компетентності. Розвиток професійної компетентності. Результат становлення, розвитку професійної компетентності.

Ключові слова: цілі навчання, структурні компоненти, фахові дисципліни, професійна компетентність, фах, фахівець.

Тема 3. Роль фахових дисциплін у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної педагогіки

Мета підготовки майбутнього фахівця, приклади фахових навчальних дисциплін. Використання традиційних, нетрадиційних форм, інтерактивних технологій у процесі вивчення фахових дисциплін. Комплекс компонентів професійної компетентності майбутнього фахівця (нетрадиційні форми і технології (проблемне, позиційне, інтерактивне навчання), їхній вплив на ефективність процесу формування професійної компетентності. Фахова дисципліна, навчальна дисципліна, об'єкт дисципліни, методологічний інструмент, модель Е. Бігнела, типи освітніх модулів, модулі підготовки: фундаментальна, психолого-педагогічна підготовка, вибіркова, практична.

Ключові слова: фахова дисципліна, навчальна дисципліна, об'єкт дисципліни, методологічний інструмент, модель Е. Бігнела, типи освітніх модулів, модулі підготовки.

Тема 4. Сучасна концепція вищої освіти і дидактичні підходи до її реалізації.

Зміна вимог до професійної освіти з урахуванням основних принципів її розвитку Концепції вищої освіти в Україні у новому тисячолітті. Освіта ХХІ ст. - осучаснення, модернізація. Зміщення парадигм в освіті як основа розв'язування проблем, що не вирішуються традиційними способами. Роль організатора навчання, дидактичні підходи. Перспективи розвитку освітніх установ у освіті. Цифровий трикутник нової моделі освіти. Використання компетентісного підходу як сучасної освітньої парадигми вищої школи. Стратегія (програма) розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка в контексті сучасної парадигми розвитку вищої освіти в Україні.

Ключові слова: дидактичні підходи, концепція вищої освіти, перспективи розвитку, модель освіти.

Тема 5. Фундаменталізація, гуманізація та гуманітаризація освіти у вищій школі.

Змістовий модуль 2. Ресурс інноваційних технологій у ВНЗ

Тема 6. Інноваційні технології викладання у вищій школі.

Тема 7. Ігрові технології та новітня методика використання їх в освітньому процесі.

Тема 8. Спільна науково-дослідна робота викладача та здобувача в центрі інститутського інноваційного хабу.

Тема 9. Технології дистанційного викладання фахових дисциплін. Методологія дистанційного навчання. Взаємодія між учасниками освітнього процесу під час дистанційного навчання. Педагогічний процес в умовах дистанційного навчання: комунікація між учителем та учнями; гнучкість місця, часу, темпу та траєкторії навчання. Засоби дистанційного навчання, інструментарій дистанційного навчання. Методи дистанційного навчання школярів різного віку, формування навчальних навичок учнів в умовах дистанційного навчання та комунікація з батьками, режими дистанційного навчання.

Тема 10. Сучасні засоби ІКТ. Роль електронних засобів. Мережевий сервіс. Хмарні сервіси у вивченні дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки вищій школі.

Змістовий модуль 3. Навчальний (освітній) процес в Інституті (ВНЗ)

Тема 11. Наукові дослідження – шлях до розв'язання проблем викладання у вищій школі

Науково-дослідницька діяльність здобувачів. Наукове дослідження. Предмет дослідження. Навчання здобувачів елементам дослідницької діяльності. Об'єкт наукового дослідження. Науково-дослідний процес. Схема науково-дослідного процесу. Організаційна, дослідна, завершальна стадії науково-дослідного процесу. Комплекс науково-дослідницької діяльності. Система науково-дослідної роботи. Ефективність наукових досліджень. Вибір теми, реалізація дослідження.

Ключові слова:

Тема 12. Методи навчання фахових дисциплін у вищій школі. Технологія навчання.

Тема 13. Лекція у вищій школі. Функції, сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття з фахових дисциплін. Поняття і види навчальних лекцій у навчально-методичній літературі. Покликання лекції. Роль лекції в організації навчальної діяльності аспірантів. Загальні методичні основи підготовки і читання лекції. Діалог лектора з аудиторією як основна умова досягнення мети лекції.

Тема 14. Практичне заняття у вищій школі. Основні види навчальних занять у вищій школі. Функції, сутність, дидактична мета і загальна будова практичного заняття. Поняття, зміст та мета семінарського заняття. Основні форми практичних занять. Організація дискусії з визначеної теми як основне завдання керівника семінарського заняття. Особливості методики проведення практичного заняття за

умов кредитно модульної системи організації навчального процесу. Методика підготовки науково-педагогічного працівника до практичного заняття.

Тема 15. Форми контролю в процесі навчання фахових дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки у вищій школі. Модульний контроль знань, особливості. Семестровий контроль.

Тема 16. Оцінювання знань і умінь здобувачів. Поняття та функції контролю навчальної діяльності аспірантів. Модульно-рейтингова система оцінювання. Уніфікована шкала оцінювання студентів за системою ECTS та національною системою Державна атестація здобувачів рівнів доктора філософії. Основні форми поточного контролю успішності аспірантів. Семестровий екзамен в умовах модульно-рейтингової системи організації навчального процесу. Методичні основи проведення семестрових екзаменів. Семестровий залік в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Методичні основи проведення семестрового заліку.

Тема 17. Навчально-методичне забезпечення викладання фахових дисциплін у вищій школі.

Стандарти вищої освіти України. Курс лекцій, опорний конспект. НМК з навчальної дисципліни. Змістовий модуль. Навчальний графік, навчальний план, навчальна програма дисципліни. Тематика індивідуальних творчих завдань. Комп'ютеризація, гуманітаризація, спеціалізація. Структура навчальної дисципліни. Підручник, навчальний посібник. Організація аудиторної та чи дистанційної роботи зі здобувачами. Організація праці викладача. Питання для самопідготовки і самоконтролю. Критерії оцінки знань, питання до іспиту. Роль викладача в управлінні навчальним процесом. Результати навчання за дисципліною. Наочна презентація. Орієнтовні запитання до заліку, іспиту.

Змістовий модуль 4. Компетентнісні засади професійного зростання фахівців

Тема 18. Професійні компетентності фахових дисциплін з інклюзивного напрямку (викладач інклюзивного навчання).

Тема 19. Педагогічні умови формування професійних компетентностей фахівців зі спеціальної педагогіки.

Тема 20. Педагогічне моделювання процесу формування професійних компетентностей корекційного педагога

Тема 21. Професійні компетентності майбутнього фахівця сурдопедагогічного напрямку

Тема 22. Викладач фахових дисциплін як педагогічна особистість

Тема 23. Стили педагогічного спілкування в процесі освітньої діяльності.

Тема 24. Педагогічна майстерність викладача ВШ.

4. Структура і обсяг навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма)
	У у тому числі	У у тому числі

	с ь о г о	Л е к ці ї	П р а к т .	К о н с .	С а м ос т. р	с ь о г о	Л е к ці ї	П р а к т .	К о н с .	С а м ос т. р
2 семестр										
1. Теоретико-методологічні основи дисципліни										
Тема 1. Технології викладання фахових дисциплін як наукова дисципліна. Зміст, структура курсу, методи наукового дослідження.		1			1					
Тема 2. Теоретичні основи формування професійних компетентностей у процесі вивчення фахових дисциплін.		1			1					
Тема 3. Роль фахових дисциплін у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної педагогіки.			2		2					
Тема 4. Сучасна концепція вищої освіти і дидактичні підходи до її реалізації.		2			2					
Тема 5. Фундаменталізація, гуманізація та гуманітаризація освіти у вищій школі.		2			1					
2. Ресурс інноваційних технологій у ВНЗ										
Тема 6. Інноваційні технології викладання у вищій школі			2		3					
Тема 7. Ігрові технології та новітня методика використання їх в освітньому процесі			2		3					
Тема 8. Спільна науково-дослідна робота викладача та здобувача в центрі інститутського інноваційного хабу		2			2					
Тема 9. Технології дистанційного викладання фахових дисциплін		1	2		2					

Тема 10. Сучасні засоби ІКТ. Роль електронних засобів. Хмарні сервіси у вивченні дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки вищій школі		1	2		3				
Всього за III семестр (залік)	40	10	10		20				
3. Навчальний (освітній) процес в Інституті (ВНЗ)									
Тема 11. Наукові дослідження – шлях до розв’язання проблем викладання у вищій школі			1		1				
Тема 12. Методи навчання фахових дисциплін у вищій школі. Технологія навчання		1			2				
Тема 13. Лекція у вищій школі.		1			1				
Тема 14. Практичне заняття у вищій школі.		1	1		2				
Тема 15. Форми контролю в процесі навчання фахових дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки у вищій школі.		1	1		1				
Тема 16. Оцінювання знань і умінь здобувачів.					1				
Тема 17. Навчально-методичне забезпечення викладання фахових дисциплін у вищій школі		2	1		1				
4. Компетентнісні засади професійного зростання фахівців									
Тема 18. Професійні компетентності фахових дисциплін з інклюзивного напрямку (викладач інклюзивного навчання).		1	1		5				
Тема 19. Педагогічні умови формування професійних компетентностей фахівців зі спеціальної педагогіки.		1	1		2				
Тема 20. Педагогічне моделювання процесу формування професійних		1	1		5				

компетентностей корекційного педагога									
Тема 21. Професійні компетентності майбутнього фахівця сурдопедагогічного напрямку			1		2				
Тема 22. Викладач фахових дисциплін як педагогічна особистість		1			1				
Тема 23. Стили педагогічного спілкування в процесі освітньої діяльності у ВШ			1		4				
Тема 24. Педагогічна майстерність викладача ВШ			1		2				
Разом за IV семестр (іспит)	50	10	10		30				
Разом за два семестри	90	20	20		50				

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Лекція 1. Технології викладання фахових дисциплін як наукова дисципліна. Зміст, структура курсу, методи наукового дослідження.	1	
2	Лекція 2. Теоретичні основи формування професійних компетентностей у процесі вивчення фахових дисциплін	1	
3	Лекція 3. Сучасна концепція вищої освіти і дидактичні підходи до її реалізації.	2	
4.	Лекція 4. Фундаменталізація, гуманізація та гуманітаризація освіти у вищій школі.	2	
5.	Лекція 5. Спільна науково-дослідна робота викладача та здобувача в центрі інститутського інноваційного хабу	2	
6	Лекція 7. Технології дистанційного викладання фахових дисциплін	1	
7.	Лекція 7. Роль електронних засобів. Мережевий сервіс. Хмарні сервіси у вивченні дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки вищій школі	1	
8	Лекція 8. Методи навчання фахових дисциплін у	1	

	вищій школі. Технологія навчання		
9	Лекція 9. Лекція у вищій школі.	1	
10	Лекція 10. Практичне заняття у вищій школі.	1	
11	Лекція 11. Форми контролю в процесі навчання фахових дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки у вищій школі.	1	
12	Лекція 12. Навчально-методичне забезпечення викладання фахових дисциплін у вищій школі	2	
13	Лекція 13. Професійні компетентності фахових дисциплін з інклюзивного напрямку (викладач інклюзивного навчання).	1	
14	Лекція 14. Педагогічні умови формування професійних компетентностей фахівців зі спеціальної педагогіки.	1	
15	Лекція 15. Педагогічне моделювання процесу формування професійних компетентностей корекційного педагога	1	
16	Лекція 16. Викладач фахових дисциплін як педагогічна особистість	1	
Разом		20	

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Роль фахових дисциплін у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної педагогіки.	2	
2.	Інноваційні технології викладання у вищій школі	2	
3.	Ігрові технології та новітня методика використання їх в освітньому процесі	2	
4	Технології дистанційного викладання фахових дисциплін	2	
5	Роль електронних засобів. Мережевий сервіс. Хмарні сервіси у вивченні дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки вищій школі	2	
6	Наукові дослідження – шлях до розв'язання проблем викладання у вищій школі	1	
7	Практичне заняття у вищій школі.	1	
8	Форми контролю в процесі навчання фахових дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки у вищій школі.	1	
9	Навчально-методичне забезпечення викладання	1	

	фахових дисциплін у вищій школі		
10	Професійні компетентності фахових дисциплін з інклюзивного напрямку (викладач інклюзивного навчання).	1	
	Педагогічні умови формування професійних компетентностей фахівців зі спеціальної педагогіки.	1	
	Педагогічне моделювання процесу формування професійних компетентностей корекційного педагога	1	
	Педагогічне моделювання процесу формування професійних компетентностей корекційного педагога	1	
	Професійні компетентності майбутнього фахівця сурдопедагогічного напрямку	1	
	Стили педагогічного спілкування в процесі освітньої діяльності у ВШ	1	
	Педагогічна майстерність викладача ВШ	1	
Разом		20	

Теми самостійних-занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Технології викладання фахових дисциплін як наукова дисципліна. Зміст, структура курсу, методи наукового дослідження.	1	
2.	Теоретичні основи формування професійних компетентностей у процесі вивчення фахових дисциплін.	1	
3.	Роль фахових дисциплін у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної педагогіки.	2	
4.	Сучасна концепція вищої освіти і дидактичні підходи до її реалізації.	2	
5.	Фундаменталізація, гуманізація та гуманітаризація освіти у вищій школі.	1	
6.	Інноваційні технології викладання у вищій школі	3	
7.	Ігрові технології та новітня методика використання їх в освітньому процесі	3	
8.	Спільна науково-дослідна робота викладача та здобувача в центрі інститутського інноваційного хабу	2	
9.	Технології дистанційного викладання фахових дисциплін	2	
10.	Роль електронних засобів. Мережевий сервіс. Хмарні сервіси у вивченні дисциплін спеціальної та	3	

	інклюзивної педагогіки вищій школі		
11.	Наукові дослідження – шлях до розв’язання проблем викладання у вищій школі	1	
12.	Методи навчання фахових дисциплін у вищій школі. Технологія навчання	2	
13.	Лекція у вищій школі.	1	
14.	Практичне заняття у вищій школі.	2	
15.	Форми контролю в процесі навчання фахових дисциплін спеціальної та інклюзивної педагогіки у вищій школі.	1	
16.	Оцінювання знань і умінь здобувачів.	1	
17.	Навчально-методичне забезпечення викладання фахових дисциплін у вищій школі	1	
18.	Професійні компетентності фахових дисциплін з інклюзивного напрямку (викладач інклюзивного навчання).	5	
19.	Педагогічні умови формування професійних компетентностей фахівців зі спеціальної педагогіки.	2	
20.	Педагогічне моделювання процесу формування професійних компетентностей корекційного педагога	5	
21.	Професійні компетентності майбутнього фахівця сурдопедагогічного напрямку	2	
22.	Викладач фахових дисциплін як педагогічна особистість	1	
23.	Стилі педагогічного спілкування в процесі освітньої діяльності у ВШ	4	
24.	Педагогічна майстерність викладача ВШ	2	
Разом		50	

7. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

1. Підготовка до аудиторних занять — 8 год;
 2. Підготовка до контрольних заходів — 2 год;
 3. Опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях — 10 год;
- Усього — 20 год.

Звіти про самостійну роботу не надаються. Вивчення відповідного матеріалу перевіряється під час поточного та підсумкового контролю знань.

8. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Технології викладання фахових дисциплін» використовуються такі методи: проблемно пошуковий, пояснювально-ілюстративний, евристичний, кейс-стаді.

Під час аудиторних занять застосовуються мультимедійні презентації та роздаткові матеріали, що містять опис алгоритмів, програмних кодів для статистичних програмних пакетів та приклади їх застосування.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни проводиться у формі демонстрації навичок застосування статистичних методів при вирішенні навчальних проблем.

Підсумковий контроль знань — залік, іспит.

10. Розподіл балів, які отримує здобувач доктора філософії, політика оцінювання

Поточне тестування та СР (III семестр)										
Модуль 1					М					ЗАЛІК
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	СУМА
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Поточне тестування та самостійна робота (IV семестр)							Сума
Модуль 3			Модуль 4			іспит	
T11-12	T13-14	T15-17	T18-20	T21-22	T23-24		
10	10	15	15	10	10	30	

Політика оцінювання

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом поточного оцінювання. За об'єктивних обставин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування, карантин) навчання може відбуватись в онлайн-формі за погодженням із відділом аспірантури.

Політика академічної доброчесності: участь у різних формах навчальної активності має ґрунтуватися на опрацьованих джерелах, особистому їх осмисленні, виконанні практичних і творчих завдань, самостійної роботи. ІНДЗ має відображати самостійну пошукову діяльність здобувача й не містити будь-яких форм плагіату.

Поточне оцінювання, бали за теми модулів, екзамен у сумі складають оцінку за вивчений курс.

Політика щодо дедлайнів і перескладання: теоретична і практична складові курсу мають бути представлені на запланованих аудиторних (онлайнних) заняттях; в окремих випадках – відпрацьовані відповідно до графіка консультацій, індивідуальної роботи викладачів.

ІНДЗ подаються згідно з графіком модульного контролю. Перескладання модулів передбачається на підставі поважних причин за погодженням відділу аспірантури.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Базова

1. Аматыєва О.П., Демченко М.О. (2016). Використання інноваційного проєкту «Ресурсний центр факультету» для адаптації майбутніх фахівців до умов психолого-пед. діяльності. Перспективні питання психології: збірник наук. праць за мат. Всеукр. міжвузівської науково-практ. Інтернет-конференції «Актуальні проблеми реалізації адаптаційного потенціалу особистості в суч. умовах життєздійснення. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2016. Вип. 1. С. 228-232.

2. Алексюк А. М. (1994). Експерим. впровадження технології модульної організації навчання у вищій школі. Проблеми вищої школи. К., 1994. Вип. 79.

3. Алексюк А. М. (1998). Педагогіка вищої освіти України. К.: Либідь.

4. Андрейчук А. О. (1996). Рейтингова технологія оцінки знань у навчально-виховному закладі. *Педагогіка і психологія. № 1, 3.*

5. Андрущенко В., Луговий В.І. (2011). Психолого-педагогічні засади проєктування інноваційних технологій викладання у вищій школі: *монографія*. Київ: Педагогічна думка.

6. Архипова С.П. (2009). Освіта дорослих як фактор соціальної адаптації і соціального захисту. [Електр. ресурс]. URL: <http://www.nbu.gov.ua/portal/natural>.

7. Архипова С. П. (2002). Основи андрагогіки : *навчальний посібник*. Черкаси; Ужгород: Мистецька лінія, 2002. 184 с.

8. Балл Г. Гуманізація освіти як джерело особистісної свободи. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : наук.-метод. зб. / [ред. кол. Н. Софій

- (голова), І. Єрмаков (кер. авторс. колективу і наук. редактор) та ін.]. Київ : Контекст, 2000. 336 с.
9. Бех І. Д. (2018). Особистість на шляху до духовних цінностей : *монографія*. Київ-Чернівці: «Букрек», 2018. 296 с.
 10. Бойко А. (2009). Проблеми розвитку української освіти в умовах євроінтеграції. *Вища освіта України, № 2*.
 11. Бондаревич І. М. (2008). Духовна цілісність особистості: Дійсність і перспектива : *монографія*. Запоріжжя : ЗНТУ, 2008. – 162 с
 12. Буренко В. М. Роль викладача у створенні сприятливих умов для навчання дорослих. Теоретичні питання освіти та виховання: зб. наук. праць. – К.: КНПУ, 2001. № 17.
 13. Вітвицька С.С. (2003). Основи педагогіки вищої школи: *навч. Посібник* – К.: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
 14. Вишневський О. І. (2008). Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. К. : Знання, 2008. – 566 с.
 15. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. *Навч. посіб.* / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с.
 16. Гончаренко С. У. (1993). Методологічні характеристики педагогічних досліджень. *Вісник Академії педагогічних наук України. № 3*.
 17. Гуревич Р. С. (2012). Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті: монографія. Львів: Видавництво «СПОЛОМ», 2012. 507 с.
 18. Дубасенюк О.А. (2009). Професійно-педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: *монографія*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009.
 19. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
 20. Зайченко І.В. (2016). Теорія і методика професійного навчання: *навчальний посібник*. 2-е вид., доп. і переробл. К.: Видавництво Ліра, 2016. 580 с.
 21. Закон України від 05.09.17 № 2145-VIII / Голос України. 2017. № 178-179. 27 вересня.
 22. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
 23. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 20.03.2018).
 24. Дубасенюк О. А. Методичні рекомендації керівнику академічної групи з виховної роботи серед студентів пед. університету. Житомир, 2000.
 25. Інноваційні педагогічні технології в системі неперервної професійної освіти: *монографія* / за ред. С.С. Вітвицької. Житомир: «Полісся», 2015. 368 с.
 26. Зязюн І. А. (2008). Педагогічна майстерність: підруч. / [І. А. Зязюн, Л. В. Крамушко, І.Ф. Кривонос та ін.]. К.: СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.
 27. Концепція розвитку освіти в Україні на 2015 – 2025 роки (2015).
 28. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи // Бібліотека з освітньої політики / під заг.ред. О. В. Овчарук. К. : „К.І.С”, 2004. – 112с.
 29. Каплінський В. В Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.

30. Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи: *збірник наукових статей* / [колектив авторів]; за ред. Кременя В.Г., Ничкало Н.Г. К.: Знання України, 2018. 616 с.
31. Кузьмінський А. І. (2011). Педагогіка вищої школи : *навчальний посібник*; 2-е вид., стер. Київ : Знання. 486 с.
32. Лісіна Л.О. Підготовка вчителя в системі післядипломної педагогічної освіти до конструювання навчальних технологій: теоретико-методологічний аспект: *монографія*. Запоріжжя: Тов. «Плюс 73», 2011. 472 с.
33. Луговий В.І. (2009). Реалізація принципів і пріоритетів Болонського процесу у Вищій школі України. *Педагогіка і психологія*. № 1.
34. Луговий В.І. (2009). Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі, проблеми її реалізації в Україні. *Педагогіка і психологія*, 2, 13-25.
35. Луговий В. І. Становлення системи основних понять і категорій компетентнісного підходу в умовах парадигмальних змін в освіті. *Педагогіка і психологія*. Вісн. НАПН України. – 2014. – № 2. – С. 14–24.
36. Лук'янова Л. Б., Аніщенко О. В. (2014). Освіта дорослих: короткий термінологічний словник. К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 108 с.
37. Майорова І. Г. (2012). Використання робочих зошитів як засобу підвищення ефективності проф. підготовки: *Метод. рекомендації*. Донецьк: ШО ІПП УМО. 38 с.
38. Майорова І.Г. (2012). Впровадження інтерактивного навчання у професійну підготовку фахівців. Донецьк: ШО ІПП УМО, 2012. 42 с.
39. *Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник* / О. В. Малихін, І. Г. Павленко та ін. Кривий Ріг : КДПУ, 2010. 270 с
40. Мороз О. Г. (2003). Педагогіка і психологія вищої школи : *навч. посіб.* / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко. К. : НПУ, 2003. 267 с.
41. Нагаєв В.М. (2007). *Методика викладання у вищій школі: навч. посібник*. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
42. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна – 2017». – К.: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. – 176 с.
43. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий та ін.; за ред. В. Г. Кременя]. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с.
44. Ничкало Н. Г. (2001). Педагогіка вищої школи: *крок у майбутнє: монографія*. К., 2001.
45. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika>
46. Педагогіка вищої школи : *навч. посіб.* / З. Н. Курлянд. Р. І. Хмельюк, А. В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. К. : Знання, 2007. 495 с.
47. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. (2019). Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі : *курс лекцій*. Вінниця : ВНТУ. 150 с.
48. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід : *монографія* / за ред. О. А. Дубасенюк.– Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.

49. Рибалка В.В. (2014). Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості до майстерності: посібник. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014.

50. Семеног О. М. Роль особистості вчителя у формуванні культури педагогічного дослідження. Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Житомир, 17 – 21 жовт. 2012 р.). Житомир, 2012. С. 368-376.

51. Stebljuk, S., Bondarenko, Y., Torop, K., Yarmola, N., Kuzava, I., & Shulzhenko, D. (2021). Formation of Communication Skills in Junior Schoolchildren with Intellectual Disabilities in the Conditions of Inclusive Education. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(4), 329-345. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/253>

52. Тороп К., Ярмола Н., Литовченко С., Трикоз С., Шевченко В., Круглик О. Інноваційні підходи до соціалізації дітей з особливими освітніми потребами (порушення інтелектуального розвитку). Kristina Torop, Nataliia Yarmola, Svitloana Lytovchenko, Snizhana Trykoz, Volodymyr Shevchenko, Oksana Kruhlyk. The innovative development of socialization of children with special education needs on the intellectual disability example. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. [11/02-XXIV](https://doi.org/10.18662/adalta/11.02-xxiv) (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXIV). P. 93-97

<http://www.magnanimitas.cz/11-02-xxiv>

<http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110224/PDF/110224.pdf>

Допоміжна

1. Семеног О. (2011). Підвищення кваліфікації – невід’ємна складова розвитку професійної компетентності викладача. Вересень. 2011. № 1– 2. С. 10-16.

2. Семеног О. Особистість учителя у вимірах педагогічної майстерності Любові Мацько. *Укр. л-ра в загальноосвітній школі*. 2014. № 1. С. 2-7.

3. Семеног О.М. (2011). Університетська лекція крізь призму традицій і сьогодення. Укр. мова і л-ра в шк. 2011. № 7. С. 47- 50.

4. Семеног О. (2011). Академічна лекція як професійний комунікативний феномен. Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Вип. 1. К., Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2011. С. 113 – 121.

5. Сисоєва С.О. (2011). Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. К.: ВП «ЕКМО», 2011. 322 с.

6. Таланова Ж. В. (2010). Докторська підготовка у світі та Україні: монографія. К.: Міленіум, 2010. 476 с.

7. Цветкова Г.Г. (2010). Лекція у вищій школі: теорія та практика: навчальний посібник За заг. ред. В.В.Пашутіна. Донецьк. 80 с.

8. Цветкова Г.Г. (2010). Сучасний семінар у вищій школі: навчальний посібник За заг. ред. В.В.Пашутіна. Донецьк, 2010. 80 с.

9. Цветкова Г. (2014). Професійне самовдосконалення викладачів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів: експер. дослідження мотивів і цінностей. Е. Панасенко, Г. Цветкова. Рідна школа. № 3. С. 29-34.
10. Фіцула М. М. (2006). Педагогіка вищої школи : *навчальний посібник*. Київ : Академвидав, 2006. 352 с
11. Ягоднікова В.В. Кейс-метод (Case study) як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Pedagogica/25496.doc.htm
12. Яланська С. (2014). Професійне становлення вчителя як актуальна проблема педагогічної психології. Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Вип. 7. – Полтава, 2014. – 220 с.
13. Building a Europe VET area: Agora Thessaloniki – Conference conclusions, CEDEFOP, Thessaloniki, 26 and 27 April 2007 [Electronic resource] – URL : http://www.cedefop.europa.eu/files/2472-att1-1-Agora_outcomes_Flyer.pdf.
14. Education at a Glance 2018: OECD Indicators [Electronic resource] – URL: https://read.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2018_eag-2018-en#page1
15. European Research Area [Electronic resource] – URL : https://en.wikipedia.org/wiki/European_Research_Area.
16. Frascati Manual 2015. Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development [Electronic resource] – URL : <http://www.oecd.org/publications/frascati-manual-2015-9789264239012-en.htm>.
17. Human Development Report 2016. Human Development for Everyone [Electronic resource] – URL : http://hdr.undp.org/sites/default/files/2016_human_development_report.pdf.
18. Human Development Indices and Indicators: 2018 Statistical Update [Electronic resource] URL: 21 https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2018_human_development_statistical_update.pdf.
19. International Standard Classification of Education. ISCED 2011 / UNESCO [Electronic resource] – URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/internationalstandard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>.
20. International Standard Classification of Education: Fields of Education and Training 2013. ISCED-F 2013 / UNESCO [Electronic resource] URL : <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents>.
21. Paris communique, Paris, May 25th 2018 / Паризьке комюніке, Париж, Травень 25-го 2018 [Electronic resource]. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/06/06/12/paris-communiqueenua2018.pdf>.
22. UNESCO. Education – 2030: Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4. – URL : http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/education-2030-incheon-framework-for-actionimplementation-of-sdg4-2016-en_2.pdf

12. Тезаурус навчальної дисципліни

Аналітична компетенція – це вміння вчителя аналізувати завершену справу: яка її ефективність, чому вона нижча від поставленої мети і т.д.

Веб-квест – це технологія орієнтована на студентів, занурених у процес навчання, яка розвиває їх критичне мислення. Завдяки конструктивному підходу до навчання, студенти не лише добирають і упорядковують інформацію, отриману з Інтернету, а також скеровують свою діяльність на поставлене перед ними завдання.

Виконавці НДР – це науково-педагогічні та наукові працівники закладу освіти які беруть участь у НДР та отримують наукові результати. Іноді до їх складу долучаються студенти . слухачі та аспіранти.

Вчений – це фізична особа, яка має повну вищу освіту та проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження і отримує наукові та науково-технічні результати.

Громадянська компетенція – це розвиток, у майбутніх спеціалістів, здатностей бути громадянином, який володіє демократичною, громадянською культурою, усвідомлює цінності свободи, прав людини, відповідальності, готовий до компетентної участі у громадському житті.

Групова форма організації навчальної діяльності – це форма навчальної діяльності студентів на занятті, що характеризується розбиттям колективу на групи; це така форма організації навчального процесу, коли студенти, працюючи у малих (2-7 осіб) групах, об'єднані спільною навчальною метою і колективно-розподіленою діяльністю, а педагог керує роботою кожного з них опосередковано, через завдання, якими він спрямовує діяльність малих груп.

Гуманізація освіти – один із нових соціально-педагогічних принципів, який відображає спрямованість розвитку освіти на гуманні стосунки в суспільстві як загальнолюдську цінність, що полягає в утвердженні людини як найвищої цінності.

Гуманітаризація освіти – переорієнтація освіти з предметно-змістовного принципу навчання основ наук на вивчення цілісної картини світу й насамперед – світу культури, світу людини, на формування в молоді гуманітарного й системного мислення; система заходів, спрямованих на пріоритетний розвиток загальнокультурних компонентів у змісті, формах і методах навчання й таким

чином на формування особистісної зрілості студентів, розвиток їхніх творчих здібностей

Дидактичне проектування освітнього процесу можна розглядати, як системно обґрунтований вибір дидактичних цілей, змісту, методів, організаційних форм і засобів навчання та адекватних їм методів контролю у відповідності до поставлених цілей з урахуванням рівня засвоєння знань, умінь і навичок, індивідуальних особливостей студентів.

Діагностична компетенція – це вміння вчителя вивчати здібності фізичного, психічного, розумового розвитку, рівня морального, естетичного виховання, умов сімейного життя і виховання дітей.

Дослідницька компетенція – передбачає оволодіння науковим мисленням, умінням спостерігати й аналізувати, висунення гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу.

Зміст навчання – це педагогічно обґрунтована, логічно побудована, зафіксована в робочих навчальних програмах науково-технічна інформація для формування знань, умінь і навичок, необхідних для виконання фахівцем професійної діяльності визначеного рівня.

Індивідуальна форма організації навчальної діяльності передбачає самостійне виконання студентом однакових для всієї групи завдань без контакту з іншими студентами, але в єдиному для всіх темпі.

Інститут інноваційного розвитку – установа пов'язана з інноваційною діяльністю.

Інституції інноваційного розвитку – це сукупність різних органів (переважно суспільних і державних), які включені в процес створення, поширення наукових і технічних знань і управління ними.

Інтерактивне навчання – це навчання, яке відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і учень і педагог є рівноправними суб'єктами навчального процесу, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють здійснювати.

Інформаційна компетенція. Учитель виступає головним джерелом наукової, світоглядної і морально-естетичної інформації. Для вчителя важливо широта кругозору, ерудиція, глибоке знання предмета викладання, методику його викладання, володіння практичною стороною знань, що позитивно позначається на формуванні у школярів умінь і навичок.

Компетентнісний підхід – спрямованість освітнього процесу на досягнення інтегральних результатів у навчанні, якими є загальні (базові, ключові) і

спеціальні (предметні) компетентності тих, хто навчається. Загальні (базові, ключові) компетентності забезпечують наступність і послідовність навчання впродовж усього життя людини, вони поступово поглиблюються і збагачуються залежно від рівня освіти.

Компетентність – інтегральна системна характеристика особистості, здатність людини завдяки наявності у неї певних знань, умінь, досвіду й інших когнітивних та абілітивних якостей ефективно діяти у певній галузі, досягаючи позитивних результатів.

Компетенції – це складні професійно-індивідуальні новоутворення, що на основі інтеграції соціального, професійного та особистого досвіду, набутих знань, сформованих умінь і навичок, особистісних якостей, які зумовлюють готовність та здатність спеціаліста до успішного виконання ним професійної діяльності.

Компетенція – галузь діяльності, в якій людина завдяки наявності у неї відповідної компетентності і, у разі потреби, спеціальних повноважень здатна ефективно діяти, досягаючи позитивних результатів.

Компетенція творчості – це здатність педагога продуктивно організувати вирішення педагогічних проблем неординарними способами, діяти у тій чи іншій сфері відповідно до його інтелектуальної, ауто психологічної, комунікативної, психологічної компетентностей.

Комунікативна компетенція – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, вміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Лабораторне заняття – форма навчального заняття, за якої студент під керівництвом викладача проводить природничі або імітаційні експерименти чи досліди з метою підтвердження окремих теоретичних положень певної навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірною апаратурою, методикою експериментальних досліджень.

Лекція – основна форма проведення навчальних занять, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Усний виклад предмета викладачем, а також публічне читання на яку-небудь тему.

Метод навчання – спосіб упорядкованої взаємопов'язаної діяльності педагога і студентів, направлений на рішення задач навчання, виховання і розвитку студентів у процесі навчання. Методи контролю – це способи діагностичної діяльності, які дозволяють здійснювати зворотний зв'язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу. Моніторинг навчальних досягнень студентів – це дослідження рівня

навчальних досягнень студентів за семестр чи інший проміжок часу, порівняння з аналогічними показниками за попередні навчальні періоди, відстеження динаміки зміни показників, визначення проблемних питань.

Методична компетенція – це оволодіння знаннями методологічних і теоретичних основ методики навчання різних предметів, концептуальних основ структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо), уміння застосувати знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції.

Навчально-методичний супровід освітнього процесу – це розробка та створення оптимальної системи навчально-методичної документації, засобів навчання, необхідних для повного та якісного навчання предметів, професій в межах програми та відведеного навчальним планом часу.

Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань, або пошук шляхів їх застосування. Основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Наукова робота – це дослідження з метою одержання наукового результату.

Науковий працівник – це вчений, який за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору професійно займається науковою, науково-технічною, науково-організаційною або науково-педагогічною діяльністю та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтвержену результатами атестації.

Науковий результат – це нове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях наукової інформації у формі звіту, наукової праці, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття тощо.

Науково-організаційна діяльність – це діяльність, що спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, наукової та науково-педагогічної діяльності.

Науково-педагогічна діяльність – це педагогічна діяльність у вищих навчальних закладах пов'язана з науковою та науково-технічною діяльністю.

Науково-педагогічний працівник – вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня і за основним місцем роботи в закладах вищої освіти професійно займається педагогічною діяльністю у поєднанні з науковою діяльністю.

Науково-прикладний результат – це нове конструктивне чи технологічне рішення, експериментальний зразок, закінчене випробування, розробка, яка

впроваджена або може бути впроваджена у суспільну практику. Науково-прикладний результат може бути у формі звіту, ескізного проекту, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, натурального зразка тощо.

Організаторська компетенція – це вміння вчителя залучати учнів до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

Освітньо-інноваційний хаб – платформа для підготовки кваліфікованих фахівців для сфери Спеціальної освіти в рамках діяльності закладу освіти. Перспективна “точка росту інноваційної освіти” в основі діяльності якої є індивідуум-новатор, аспірант-інноватор та інституції інноваційного розвитку.

Оцінно-контрольна компетенція – це вміння вчителя здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі. Під час оцінювання і контролю він може побачити не тільки досягнення у своїй роботі і роботі учнів, а і причини не доопрацювань, зривів, невдач. Отримана інформація дасть змогу провести корекцію в діяльності з навчання і виховання, а також використовувати нові ефективні засоби і методи.

Парадигма освіти – це знання про побудову педагогічного процесу, що прийняті педагогічним співтовариством як істина

Паспорт комплексного методичного забезпечення – це документ, в якому зафіксована навчально-методична література, а також оптимальний набір засобів навчання, необхідних для повного та якісного вивчення всіх вузлових питань щодо теми програм теоретичного чи виробничого навчання.

Педагогічна компетентність – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, естетичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі.

Педагогічний контроль – система перевірки результатів навчання і виховання студентів. Головна мета контролю полягає у визначенні якості засвоєння навчального матеріалу, ступеня відповідності сформованих умінь та навичок цілям і завданням навчання того чи іншого навчального предмета.

Пізнавально-інтелектуальна компетенція – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Прикладні наукові дослідження – це наукова діяльність, спрямована на одержання нових знань, що можуть бути використані для практичних цілей.

Проблемне навчання – це тип навчання, при якому викладач, систематично створюючи проблемні ситуації і організовуючи діяльність студентів з рішення навчальних проблем, забезпечує оптимальне поєднання їх самостійної пошукової діяльності з засвоєнням готових висновків науки.

Прогностична компетенція – вміння вчителя визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

Проектна технологія навчання – це система навчання, за якої студенти набувають знань і умінь в процесі планування і виконання практичних завдань-проектів, які поступово ускладнюються.

Професійна компетентність - об'єктивна категорія, яка фіксує суспільно визнаний комплекс знань, умінь, навичок (компетентностей) певного рівня, що можуть бути застосовані у професійній сфері діяльності фахівця.

Професійна компетентність – це базова характеристика діяльності спеціаліста; вона включає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти і має головні суттєві ознаки, а саме: мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності і критичність мислення. На основі цього запропоновано таке розуміння професійно-педагогічної компетентності. Професійно-педагогічна компетентність вчителя є складною багаторівневою стійкою структурою його психічних рис, що формується внаслідок інтеграції досвіду, теоретичних знань, практичних умінь, значущих для вчителя особистісних якостей і має окреслені суттєві ознаки (мобільність, гнучкість і критичність мислення). Ці зрушення встановлюють нові вимоги до трудової діяльності наших співгромадян: якості їх професійної підготовки й професійної компетенції, рівня соціально-професійної мобільності, конкурентноздатності на ринку праці та в різних сферах виробничої діяльності.

Професійна компетентність вчителя – це сукупність його особистісних якостей, загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких в педагогічній діяльності дає оптимальний результат.

Психологічна компетенція охоплює вміння вчителя адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні педагогічні ситуації тощо.

Рефлексивна компетенція – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Робочий зошит – навчальне видання, на основі якого відбувається засвоєння нового навчального матеріалу та формування практичних умінь, а також організація самостійної роботи учнів (студентів, слухачів), контроль їх навчальних досягнень.

Семінар – це особлива форма навчальних практичних занять, яка полягає у самостійному вивченні студентами окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо.

Соціальна компетенція – це здатність педагога адекватно оцінювати навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, уміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, смыслом життя і вимогами соціальної дійсності, уміння задовольняти бажання, спираючись на норми.

Стимулююча компетенція – передбачає глибокі знання предмета, ерудицію, моральну культуру, гуманне ставлення до учнів, любов і повагу, теплоту і турботу, щирість у ставленні до учнів.

Тести – стандартизовані завдання, за наслідками виконання яких судять про психофізіологічні та особові характеристики, а також знання, уміння і навички випробовуваного.

Технологізація освітнього процесу – це дотримання змісту і послідовності навчально-виховних етапів, що потребує особливої уваги до використання, розвитку і вдосконалення педагогічних технологій.

Технології моделювання професійної діяльності передбачають імітацію студентами професійної діяльності в процесі навчання, при цьому вони знайомляться з цілісною професійною діяльністю, у них формуються комплексні уміння та навички, професійно-важливі якості особистості, цілісно-мотиваційні орієнтації

Технологія виховання – це строго обґрунтована система педагогічних засобів, форм, методів, їх етапність, націленість на вирішення конкретного виховного завдання.

Технологія навчання – це упорядкована сукупність і послідовність методів і процесів, які забезпечують реалізацію проекту дидактичного процесу і досягнення діагностованого результату.

У вищій освіті та професійній підготовці виділяють, крім загальних (базових, ключових), 20 професійні (пов'язані із спеціальністю) та фахові (пов'язані із спеціалізацією) компетентності.

Урок – організаційна форма навчального процесу, обмежена визначеним відрізком часу, яка проводиться педагогом із групою студентів постійного складу і включає мету, зміст, методи, форми і засоби навчання для рішення задач навчання, розвитку та виховання.

Фах (спеціальність) - сукупність знань, навичок та умінь, набутих у результаті освіти, що забезпечують постановку, вирішення певного роду професійних завдань, а також основний елемент структури змісту професійного навчання.

фахова підготовка - підготовка, яка входить до складу професійної та є результатом оволодіння майбутніми фахівцями цілісною системою професійно-педагогічних, психологічних знань, умінь, що сприяє засвоєнню змісту професійно-інклюзивної освіти, забезпечує високий рівень професійної компетентності.

Форма організації навчальної діяльності – це спільна взаємодія педагога і студентів у процесі навчання, що здійснюється в певному порядку і встановленому режимі.

Фронтальна форма організації навчальної діяльності - такий вид діяльності на уроці, коли вся група під безпосереднім керівництвом педагога виконує спільне завдання.

Фундаменталізація – це суттєве підвищення якості освіти і рівня компетентності фахівців шляхом модернізації змісту навчальних дисциплін та науково-методичного забезпечення навчального процесу.

Фундаментальні наукові дослідження – це наукова теоретична та експериментальна діяльність, спрямована на одержання нових знань про закономірності розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язку.

Хаб (від англ. Hub – «маточина», у переносному сенсі «центр діяльності») – в загальному значенні, розподільчий вузол будь-якої мережі.

Хмарні обчислення (англ. Cloud Computing) або скорочено хмара – модель забезпечення повсюдного та зручного доступу на вимогу через мережу до спільного пулу обчислювальних ресурсів, що підлягають налаштуванню (наприклад, до комунікаційних мереж, засобів, серверів збереження даних,

прикладних програм та сервісів), і які можуть бути оперативно надані та звільнені з мінімальними управлінськими затратами та зверненнями до провайдера.

Хмарні технології (англ. Cloud Technology) – це парадигма, що передбачає віддалену обробку та зберігання даних. Ця технологія надає користувачам мережі Інтернет, доступ до комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервіса. Тобто якщо є підключення до Інтернету то можна виконувати складні обчислення, опрацьовувати дані використовуючи потужності віддаленого сервера.